

Sygn. akt I PK 28/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa A. K.
przeciwko Szkole Podstawowej w W.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 maja 2014 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.
z dnia 7 października 2013 r., sygn. akt III Pa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 120 (sto
dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 7 października 2013 r. oddalił apelację powódki A. K. od wyroku Sądu Rejonowego w S. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 lipca 2013 r., zasądającego od pozwanej Szkoły Podstawowej w W. na rzecz powódki kwotę 9.150,09 zł brutto tytułem odszkodowania w związku z nieuzasadnionym rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia i oddalającego powództwo o przywrócenie do pracy, a także zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za drugą instancję.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił ustalenia faktyczne i argumentację prawną Sądu Rejonowego, że rozwiązanie z powódką umowy o pracę w trybie art. 52 k.p. było nieuzasadnione, ponieważ jej nieobecność w pracy wynikała z przeświadczenia o korzystaniu z urlopu dla poratowania zdrowia od 3 września 2012 r., nie była więc zobowiązana stawiać się tego dnia w pracy, a jej takie jej zachowanie nie było nacechowane umyślnością czy rażącym niedbalstwem. Równocześnie, przywrócenie powódki do pracy byłoby niecelowe, a ponadto domaganie się przez powódkę przywrócenia do pracy stanowiłoby nadużycie przysługującego jej prawa podmiotowego ze względu na jej zachowanie zarówno przed rozwiązaniem, jak i po rozwiązaniu stosunku pracy. Dlatego zasadnie Sąd Rejonowy zasądził na jej rzecz odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy. W ocenie Sądu Okręgowego, powódka przekroczyła granice dbania o interes publiczny, a jej działania były świadome, nacechowane złą wolą i premedytacją, ewidentnym naruszeniem norm prawnych oraz etycznych, które w żaden sposób nie mogły być uzasadniane chęcią zapobieżenia negatywnym sytuacjom, jakie miały mieć miejsce w pozwanej Szkole. Powódka bowiem w sposób nieuprawniony nagrywała rozmowy, nie tylko z przełożonymi, ale również współpracownikami. Treść tych rozmów i okoliczności towarzyszące tym nagraniom przemawiają na jej niekorzyść. Zatajanie przed osobami nagrywanymi w jakim celu przeprowadzała z nimi rozmowy budzi sprzeciw i nie może podlegać ochronie. Negatywną ocenę działań powódki uzasadnia zarówno nagrywanie rozmów oraz sposób ich wykorzystania. Jeżeli powódka posiadała wiedzę lub przepuszczenia, iż w szkole dochodziło do nieprawidłowości, to powinna się nimi podzielić z odpowiednimi organami lub instytucjami w cywilizowany sposób. Apel wystosowany do rodziców uczniów pozwanej, jego treść i wydźwięk także przemawiały przeciwko jej przywróceniu do pracy i to pomimo zmiany na stanowisku dyrektora pozwanej. Te kontrowersyjne konfliktowe sytuacje były spowodowane zachowaniami powódki, które zburzyły dobre relacje wśród pracowników pozwanej, ale również na linii uczniowie - nauczyciele.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego: 1/ art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 391 k.p.c. przez oparcie zaskarżonego wyroku na niepełnym materiale

dowodowym, z pominięciem dowodów z nagrań rozmów i stenogramów tych rozmów, a także dowodu z dokumentów z akt sprawy Sądu Rejonowego w O., II K (...) i sprawy Prokuratury Rejonowej w O., I Ds (...), z których wynikały okoliczności „potwierdzające twierdzenia o zasadności podjętych czynności i działań przez powódkę, w tym nagranie tych rozmów bez zgody rozmówców, jak i również skierowanie apelu do rodziców dzieci uczniów pozwanej, których analiza jest niezbędna dla oceny zachowania powódki i podjętych przez nią działań, i w konsekwencji jest niezbędne do przedstawienia działania powódki w interesie społecznym i w interesie naruszonego dobra uczniów”, 2/ art. 378 § 1 k.p.c. przez nie rozpoznanie sprawy w granicach apelacji i nie rozważenie zarzutu apelacji naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., przez pominięcie materiału dowodowego, „w tym w postaci nagrań rozmów załączonych przez powódkę do sprawy, z których wynikają okoliczności faktyczne uzasadniające działania podjęte przez powódkę i potwierdzające jej twierdzenia zawarte w pismach kierowanych do właściwych instytucji czy też w apelu do rodziców uczniów pozwanej”, 3/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez nie wskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku: - podstawy prawnej i faktycznej naruszenia norm prawnych i etycznych nagrywaniem przez skarżącą rozmów bez zgody osób nagrywanych oraz przekazania apelu rodzicom uczniów pozwanej; - niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn odmowy wiarygodności dowodom w postaci zeznań skarżącej w zakresie dotyczącym celu i przyczyn nagrań bez zgodny rozmówców oraz przekazanego rodzicom uczniów apelu; - przyczyn odmowy wiarygodności dowodom w postaci nagrań rozmów skarżącej z M. D.; - przyczyn odmowy wiarygodności i pominięcia dowodów z dokumentów zawartym w aktach sprawy II K (...); - przyczyn odmowy wiarygodności i pominięcia dowodów z postanowienia Prokuratury Rejonowej w O. z dnia 18 lutego 2013 r. o umorzeniu dochodzenia w sprawie I Ds. (...), k. 122. Zawierały stwierdzenie: „W niniejszej sprawie wobec biorąc po uwagę sposób działania A. K., motywy jej działania, działania de facto (w przypadku potwierdzenia zarzutów) w interesie społecznym i w interesie naruszonego dobra uczniów szkoły - interes ogólny, społeczny nie wskazuje na potrzebę obejmowania czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu”, co zostały podtrzymane w postanowieniu Sądu Rejonowego w O. z dnia 18 kwietnia 2013 r., II

Kp (...); - jakie konkretnie treści rozmów i jakie konkretnie okoliczności towarzyszące tym nagraniom przemawiają na niekorzyść skarżącej; - na jakiej podstawie prawnej i faktycznej zatajenie przed osobami nagrywania rozmowy budzi sprzeciw; - na jakiej podstawie prawnej i faktycznej nagrywanie rozmów, a następnie sposób późniejszego ich wykorzystywania przez skarżącą stanowi negatywną ocenę jej działań, przy bezspornej okoliczności, że przedmiotowe nagrania zostały przekazane wyłącznie organom - organowi prowadzącemu Wójt Gminy W., organowi stanowiącemu - Rada Gminy W., organowi nadzoru pedagogicznego - (...) Kurator Oświaty, organom ścigania - Prokuratura Rejonowa w O., mając jednocześnie na uwadze argumentację powódki w tym zakresie i znajdujące się w aktach sprawy dowody, w postaci chociażby treści nagrań tych rozmów, czy dowodów z dokumentów znajdujących się w akt sprawy toczących się postępowań w sprawach II K (...) i I Ds. (...); - na jakiej podstawie prawnej i faktycznej przekazanie apelu do rodziców uczniów pozwanej i zamieszczenie w nim przedmiotowej treści, a w szczególności jego wydźwięku (m.in. skierowanie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez P. A. wobec niektórych uczniów pozwanej) uzasadnia brak podstaw do przywrócenia skarżącej do pracy”.

Skarżąca zarzuciła też naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: 1/ art. 45 § 2 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p. i art. 8 k.p. w związku z art. 477¹ k.p.c. przez nieustalenie, że przywrócenie skarżącej „byłoby niecelowe, a także, że jej żądanie w tym zakresie stanowi nadużycie prawa podmiotowego, poprzez przeprowadzenie postępowania dowodowego w sposób wybiórczy, a nie przeprowadzenie dowodów z najważniejszych i najistotniejszych dowodów w postaci treści nagrań rozmów i stenogramów tych rozmów dołączonych przez powódkę do sprawy”, 2/ art. 45 § 2 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że nagrywanie rozmów bez zgody osoby uczestniczącej w rozmowie, w sytuacji gdy celem tych nagrań jest działanie w interesie społecznym, dobro uczniów, oświaty i innych nauczycieli, obowiązek społeczny przeciwdziałania czynnościom naruszającym prawo, w tym w szczególności dotyczącym dzieci, a także obawa i przypuszczenie nagrywającej podjęcia w jej trakcie przez rozmówcę czynności mogących naruszać przepisy prawa, a następnie przekazanie przedmiotowych nagrań wyłącznie

stosownym organom, nie może stanowić okoliczności przemawiających za przywróceniem skarżącej do pracy „w szczególności, iż wielokrotnie apeluje się w środkach masowego przekazu o nieobojętność wobec krzywdy innych osób, w tym w szczególności dzieci”.

Wskazane w podstawach skargi zarzuty powodują, że „rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji jest wadliwe ponieważ nie zostało dokonane zgodnie z treścią powyższych przepisów, na który to obowiązek wskazuje również Sąd Najwyższy w powołanym powyżej wyroku”. Skarżąca wskazała, że „mając na uwadze powyższe zarzuty należy uznać, że wniesiona skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”.

W konsekwencji skarżąca wniosła uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz przekazania odpowiednio sądowi drugiej instancji albo pierwszej instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę pozwana odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od skarżącej na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie nadawała się do przyjęcia jej do rozpoznania. Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania oparto na przesłance oczywistego uzasadnienia skargi wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność wymaga wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na ich oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i bez wnikania w szczegóły sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274), co jest możliwe wtedy, gdy kwalifikowane

naruszenie podstaw skargi kasacyjnej nie wymaga dokonywania ponownej lub pogłębionej analizy prawnej lub prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, LEX nr 898439 a także postanowienie tego Sądu z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, LEX nr 898318). Oznaczało to, że twierdzenie skarżącej o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej byłoby uzasadnione tylko wtedy, gdyby zaskarżone orzeczenie było ewidentnie sprzeczne z obowiązującymi standardami orzekania i zostało wydane po dokonaniu oczywiście błędnej wykładni lub wadliwego zastosowania prawa, jeżeli wady te byłyby widoczne *prima facie* („na pierwszy rzut oka”), tj. bez wnikania w szczegóły sprawy i bez potrzeby dokonywania głębszej analizy prawniczej zebranego w sprawie materiału dowodowego. W ocenie Sądu Najwyższego, zaskarżone orzeczenie nie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, ponieważ wyjaśnienie wskazanych w skardze okoliczności wymagałoby ponownej weryfikacji i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co usuwa się spod weryfikacji kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ponadto w podstawach skargi, poza zarzutem naruszenia art. 233 k.p.c. nie wskazano innych proceduralnych podstaw, których naruszenie mogłoby wykazać kwalifikowaną wadę zaskarżonego wyroku. Ocena wiarygodności i mocy dowodów nie może być podstawą zarzutu skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Ponadto Sądy obu instancji należycie uzasadniły orzeczenie o zasądzeniu odszkodowania zamiast przywrócenia do pracy. W związku z niezgodnym z prawem rozwiązaniem umowy o pracę przez pracodawcę, pracownikowi przysługują roszczenia alternatywne (przemienne) o przywrócenie do pracy (uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne) lub o odszkodowanie (art. 45 § 1 i 56 § 1 k.p.). Wybór pomiędzy tymi roszczeniami należy do pracownika, ale nie wiąże bezwzględnie sądu, gdyż prawo materialne (art. 45 § 2 k.p.) uprawnia sąd do alternatywnego zasądzenia odszkodowania w miejsce żądanego przez pracownika przywrócenia do pracy. Sąd rozpoznający roszczenie o przywrócenie do pracy może uwzględnić roszczenie alternatywne (o odszkodowanie) nie tylko wtedy, gdy stwierdzi niecelowość przywrócenia (art. 45 § 2 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p.), ale także wówczas, gdy stwierdzi niemożliwość uwzględnienia wybranego

roszczenia ze względu na ocenę okoliczności sprawy, która nie poddaje się weryfikacji kasacyjnej, np. ze względu na naruszenie zasad współżycia społecznego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 marca 2011 r., I PK 30/11, LEX nr 1101326). Tak było w rozpoznanej sprawie, w której doszło do niezgodnionego nagrywania rozmów służbowych prowadzonych na terenie szkoły z przełożonym dyrektorem Szkoły oraz dyrektorem Biura Obsługi Szkół, czy z prywatnego spotkania z innymi nauczycielami bez zgody i wiedzy swoich rozmówców, co może zaburzać cywilizowane stosunki zatrudnienia oraz relacje pomiędzy nauczycielami i uczniami. Ponadto Sady orzekające w sprawie uznały, że w większości zarzuty i skargi formułowane przez skarżącą pod adresem pozwanej szkoły zostały uznane za bezzasadne. Wszystko to uprawniało zasądzenie na rzecz skarżącej odszkodowania w miejsce przywrócenia do pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), orzekając o kosztach postępowania w zgodzie z art. 98 k.p.c.